

ΕΣΤΙΑΣ

ΡΩΜΑΙΚΑ ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Α'

ΕΝ ΤΗ ΑΓΟΡΑΙ

Ἐληγεν ἤδη ὁ ὀκτώβριος τοῦ 54 μετὰ Χριστὸν ἔτους. Ἦτο δὲ πρώτη θεληκτικὴ φωτιζομένη ὑπὸ ἡλίου λάμποντας ἐν αὐρανῷ ἀνέφελοι. Τὴν ὥραν ταύτην καθ' ἣν οἱ πλούσιοι τῆς Ῥώμης κάτοικοι ἐπανελθόντες ἐκ τῆς ἐξοχῆς ἐπανελάμβανον τὰς ἐπισκέψεις των ἣ ἐπορεύοντο εἰς τὰ βαλανεῖα καὶ τὰς στοάς, τρεῖς ἄνδρες ἐβάδιζον ὑπὸ μίαν τῶν ὀμοκέντρων στοῶν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος κειμένου πρὸς τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν τῆς Ἀγορᾶς. Θλίψις τις ἐπεφαίνετο ἐπὶ τῶν προσώπων αὐτῶν καὶ βαθεῖα μελγχυχολία ἐν τοῖς λόγοις καὶ τῷ ἡχῷ τῆς φωνῆς των. Συνεχῶς δὲ οἱ δύο νεώτεροι ἰσταμένοι ἀπέβλεπον πρὸς τὸν ἀπέναντι ναὸν τῆς Ἑστίας. Ἦσαν δὲ σχεδὸν ὁμήλικες ἕξ καὶ εἴκοσι μόλις ἐτῶν, περιβεβλημένοι ὡς καὶ ὁ ἕτερος τὴν ἀρχαίαν τήβεννον διακριτικὸν δεῖγμα τοῦ Ῥωμαίου πολίτου. Εἷς δὲ τῶν τριῶν τούτων ὁ ὑψηλὸν καὶ λεπτὸν ἔχων τὸ σῶμα, ζωηρὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς τὸ πρόσωπον, ἦτο τύπος τέλειος ἀρχαίου πατρικίου, σεμνὸς τὴν ἀναβολήν, κομψὸς τοὺς τρόπους, μέλκων ἔχων τὸν ὀφθαλμὸν καὶ τὴν κόμην, ῥίνα γρυπὴν, χεῖλη λεπτά, τράχηλον εὐκαμπτον καὶ μέλη μυώδη καὶ ἰσχνά, ἐφαίνετο ὡς ἄγαλμα μαρμαρίνον ἢ χάλκοον ἐκ τῶν κοσμοῦντων τὸν περίβολον τοῦ Καπετωλίου, οὗ ὁ μεγαλοπρεπὲς ὄγκος ὑψοῦτο πρὸ τῆς πλατείας.

Ὁ ἕτερος ἦν ξανθός, ῥοδόχρουν ἔχων τὴν παρειάν, ἀνάστημα μέτριον, μέλη κανονικώτατα καὶ εὐμορφίαν ἐξαισίαν. Ἐρκίνετο δὲ ὡς ἄλλης τινὸς φυλῆς ἄνθρωπος. Καὶ τῷ ὄντι ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ ἐκ Γαλατίας καταγομένη προσεκληθῆναι εἰς Ῥώμην βασιλεύοντος τοῦ Κλαυδίου ἵνα παρὰ κλήσῃ ἐν τῇ Γερουσίᾳ. Ὁ τρίτος ἀνὴρ καθεστηκυῖας ἡλικίας, πεντηχοντούτης περίπου, εἶχε τὸ βλέμμα σοβαρὸν ἄμα καὶ γαλήνιον. Περιβεβλημένος τὴν τήβεννον βασιλικῶς ἀλλὰ μετ' ἀφελείας, ἐβάδιζε νεύων πρὸς τὴν γῆν ἐν τῷ μέσῳ τῶν δύο νέων οἵτινες ἐφαίνοντο εἰλικρινῶς τιμῶντες αὐτόν. Ἐπὶ τοῦ εὐγενοῦς αὐτοῦ προσώπου κοσμουμένου ὑπὸ ψαῖας γενειάδος ἀντηνακλᾶτο ἡ λάμψις τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. Τὸ δὲ κυρτούμενον ἐλαφρῶς μέγα αὐτοῦ σῶμα καὶ τινες ῥυτίδες ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἐδείκνυν τούτους ἀγῶνας καὶ τὰς δοκιμασίας τοῦ μακροῦ ἤδη αὐτοῦ βίου.

Αἶφνης ὁ πρῶτος διακόψας τὸν περίπατον καὶ προχωρήσας πρὸς τοὺς κίονας τοὺς κατὰ μῆκος τῆς πλατείας ἰσταμένους, ἐδείξα τὸ βῆμα κείμενον

πρὸ τῆς Αἰμιλίας στοῖς κάτω τῆς κατωτέρας κλιτύος τοῦ Καπετωλίνου λόφου καὶ εἶπε μετ' ἀγανκατήσεως.

— Ἴδου οἱ Ἑμβόλοι¹ εἶνε βωδοὶ καὶ θὰ σιγῶσιν ἐν ὅσῳ ἡ ἐλευθερία δὲν ἀποδοθῇ εἰς τοὺς Ῥωμαίους.

— Ἡ ἐλευθερία! ἀπεκρίθη ὁ Γκλάτης, ἀλλ' αὕτη πρὸ ἐτῶν πολλῶν ἀπώλετο, Μέτελλε, καὶ ἄν εἴν' ἐτοίμη νῶναγεννηθῇ ἐκ τῆς τέφρας τῆς. Ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ ἀφαιρῶν τὴν αὐτονομίαν τῆς πατρίδος μου ἐπάτησεν ἐπὶ διακοσίων μυριάδων πτωμάτων δι' ὧν αὐτὸς ἔστρωσε τὰ γαλατικά πεδία καὶ ἀνέβη εἰς τὸ ὕψος τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ἀρχῆς. Ἡ δημοκρατία κατέπεσε μετὰ τῆς πατρίδος μου καὶ ἡ κατάλυσις αὐτῆς εἶνε ἀφευκτός.

— Κακῶς κρίνεις περὶ ἡμῶν, Σαβῖνε. Ὑπάρχουσιν ἐν τῇ πόλει τάδε ψυχαὶ δυσχεραίνουσαι ἐπὶ τῷ καταθλιπτικῷ τούτῳ ζυγῷ, καὶ μόνον τὸν κατάλληλον καιρὸν προσδοκῶσιν ἵν' ἀποσείσωσιν αὐτόν. Καὶ ὁ καιρὸς δὲν θὰ βραδύνη νὰ φανῇ.

— Μάλιστα, μάλιστα! ἀνεφώνησε ζωηρῶς ὁ τρίτος τῶν περιπατούντων.

Ὁ Μέτελλος στραφείς πρὸς αὐτὸν ἐπανελάβε μετὰ ζέσεως.

— Χαίρω, Αἴνε, διότι συμφωνοῦμεν.

Ὁ δὲ Αἴνος ἐμειδίασε καὶ μὲ βλέμμα ἡρεμὸν ἀλλὰ βαθύ εἶπεν εἰς τὸν Μέτελλον.

— Ἴσως διαφωνοῦμεν πολὺ πλέον ἢ ὅσον σὺ νομίζεις.

— Πῶς; ἠρώτησεν ὁ νέος μετ' ἀπορίας.

— Διότι πιθανῶς ἐννοοῦμεν τὴν ἐλευθερίαν κατὰ τρόπον πολὺ διάφορον. Ἐγὼ εὐχομαι οὐ μόνον τῶν Ῥωμαίων τὴν αὐτονομίαν, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν ἀνθρώπων.

— Γενναία εἶνε ἡ γνώμη σου αὕτη καὶ ἐν μέρει συμφωνῶ καὶ ἐγώ. Ἀλλ' ὁμως, Αἴνε, δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι ἐπλάσθημεν ἵνα ἀρχώμεν τῆς αἰκουμένης.

— Ἡ βία καὶ ἡ ὑπερηφάνεια, Μέτελλε, δὲν συνιστῶσι τὸ δίκαιον.

— Αἱ λέξεις αὗται εἶνε πῶς ἀόριστοι. Καὶ τί ἐστὶ δίκαιον;

— Πρὸ εἴκοσι περίπου ἐτῶν, ἀπεκρίθη ὁ Αἴνος μετὰ συγκινήσεως, ἀνθύπατός τις ἠρώτα: Τί ἐστὶν ἀλήθεια; Οἶμοι! ὅποια λοιπὸν εἶνε ἡ ἠθικὴ ἡμῶν κατὰπτωσις, ὥστε τοιαῦτά τινα νὰ ἐρωτῶμεν σήμερον καὶ μετὰ τοσαύτης ἀφελείας!

— Ἀληθῶς ἐγὼ πάντοτε τὸ εἶπον ὅτι εἶσαι φιλόσοφος, ἀπεκρίθη εἰρωνικῶς ὁ Μέτελλος. Εἶσαι ἄξιός νὰ μετάσχης τῆς τιμῆς ἣν ἀπαλαμβάνει ὁ Σενέκας ποδηγετῶν τὸν Καῖσαρ Νέρωνα· καὶ αὐτὸς, ὁ διδάσκαλος τοῦ ἡγεμόνος εἶναι φίλος τῆς τῶν ἀρχαίων σοφίας. . . .

— Ὑβρίζεις τὸν φίλον ἡμῶν παραβάλλον αὐτόν πρὸς τὸν Σενέκαν, ὑπέ-

¹ Οὕτως ἐκκληῖτο τὸ ἐπὶ τῆς Ἀγορᾶς βῆμα, διότι ἐκασμετο διὰ τῶν ἐμβόλων τῶν πλοίων ἅτινα οἱ Ῥωμαῖοι ἐκυρίευσαν τῇ 337 π. Χ. κατὰ τὴν πρὸς τοὺς Ἀντιάτας ναυμαχίαν.

λαβεν ὁ Σαβίνος. Ἄγνοεῖς ὅτι ὁ Σενέκας διὰ τοῦ ὀνόματος τῶν φίλων του ἀπακρύπτει τὰς ἀσωτείας τοῦ Νέρωνος; Δὲν εἰξεύρεις ὅτι ὁ λεγόμενος οὗτος φιλόσοφος θηρεύει ἀδιαλείπτως τὰς κληρονομίας καὶ τὰς διζθήκας, ὅτι ἡ Ἰταλία καὶ αἱ ἄλλαι ἐπαρχίαι κατηρχνίσθησαν ὑπὸ τῆς τοκογλυφίας αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἐν διαστήματι τεσσάρων ἐτῶν συνέλεξε πλεον τῶν ἑπτὰ ἑκατομμυρίων; Πρὸ πολλοῦ θρυλοῦνται περὶ αὐτοῦ τὰ αἰσχίστα, ἅτινα δὲν ἐπαναλαμβάνω τὴν στιγμὴν ταύτην σεβόμενος τὸν Αἴνον.

— Ὁ Σενέκας ἀνγκυλίζεται νὰ συγχωρῇ εἰς τὸν Κεῖσαρα ἅτοπὰ τινα καὶ τοῦτο ἵνα δύναται νὰ συγκρατῇ τὰς ἀτάκτους ὁρμὰς τοῦ ἡγεμόνος.

— Συγχώρησιν ἀποκαλεῖς τὴν παραβίαν πᾶντων τῶν νόμων θεῶν τε καὶ ἀνθρωπίνων! ἀνεφώνησε ζωηρῶς ὁ Γαλάτης.

— Ἀάλει σιγότερα, ὑπέλαβεν ὁ Αἴνος. Εἵμεθα ἐν δημοσίῳ τόπῳ, καὶ δυνατὸν κατὰσκοπὸς τις νὰ . . .

— Ἡ στοὰ αὕτη εἶνε ἔρημος, ἀπεκρίθη ὁ Μέτελλος ταπεινῶν τὴν φωνὴν καὶ περιβλέπων μετὰ προσοχῆς. Σαβίνε, εἶπεν ἔπειτα, ἡ γενναία σου καρδία καὶ ἡ δικαία ψυχὴ σου εἶνε ἀμέτοχος τῶν ἀξιώσεων τῆς πολιτικῆς· ποτὲ δὲν δύνασαι δεόντως νὰ ἐκτιμήσῃς τὴν διαγωγὴν τοῦ Σενέκα.

— Φαύλη πολιτικὴ! εἶπε στενάζων ὁ Γαλάτης, ἡ συνισταμένη εἰς τὴν ἐνθάρρυνσιν τῆς κακίας καὶ τῆς ἀτιμίας! Ὁ Νέρων, γόνος Δομετίου τοῦ Αἰνοεάρβου καὶ τῆς Ἀγριππίνης, ἀμφοτέρων μοχθηροτάτων, δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θὰ συντρίψῃ μετ' οὐ πολὺ τὸν περιορισμὸν ὃν θέλουσι νὰ τῷ ἐπιβάλλωσιν. Οἱ θεράποντες αὐτοῦ ἐπιταχύνουσι τὴν διαρθορὰν τῆς πονηρᾶς ταύτης φύσεως, ἣν διέστρεψεν ἡ μηδαμινὴ ἀγωγή. Νῦν δὲ πράττει ὅτι θέλῃ οὐδενὸς κωλύοντος αὐτόν. Μετὰ τῶν ἐταίρων αὐτοῦ Ὁθωνος καὶ Σενεκίανος νέων ἐξωλεστέων, πλανᾷται ὅλην τὴν νύκτα ἀνὰ τὰς ὁδοὺς ἐνδεδυμένος δούλου στολὴν καὶ φορῶν φανάκην, ὠθῶν καὶ ῥίπτων τοὺς διαβάτας εἰς τὰς ὑπονήμους καὶ τοὺς μὲν τύπτων, τοὺς δὲ χλευάζων, ἐπανερχόμενος δ' ἐνίοτε οἰκαδὲ δεδαρμένος καὶ αὐτός. Ἐγκαταλείπει τὴν γυναῖκά του Ὀκταβίαν τὴν θυγατέρα τοῦ Κλαυδίου καὶ ἀδελφὴν τοῦ Βρεταννικοῦ, σκηπὸν ἔχων τίς οἶδε νὰ τὴν καταδιώξῃ μετὰ ταῦτα καὶ ἄλλα χείρονα κατ' αὐτῆς νὰ πράξῃ. Δεκαοκτὼ μόλις ἐτῶν δεικνύει ὁρέξεις σαρκοβόρου θηρίου, ἐπαγγέλλεται μῖσος θανάσιμον κατὰ πάσης ἀρετῆς καὶ προσέρχεται εἰς τὴν αὐτοκρατορίαν ὥς εἰς συμπύσιον ἀσωτίας. Νομίζει ἐκυτὴν μουσικὸν καὶ παρασκευάζεται, ὥς ἡκουσα, νὰ ἀνὰβῃ καὶ τοῦ θεάτρου τὴν σκηνὴν ἵνα ἀναξίως ὀρέψῃ ἐπευφημίας καὶ χειροκρατήσεις. Ἴδου ὁποῖον δεσπότην ἔλαβεν ἡ γῆ παρὰ τῆς Μοίρας. Ἀληθῶς ὁ οἶκος τῶν Κεισάρων εἶνε ἡ μάστιξ τῆς Ῥώμης . . .

— Καὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, προσέθηκεν ὁ Αἴνος.

— Ναί, κάλλιστα λέγεις, μάστιξ τῆς οἰκουμένης, ὑπέλαβεν ὁ Σαβίνος. Ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ ὁ πρῶτος ὑποτάξας τὴν δημοκρατίαν ὑπὸ τὴν δύναμιν ἑνὸς ἦτο ἄνθρωπος ἐκλελυμένων ἡθῶν, καὶ ἀκαρέστου φιλοδοξίας. Τρεῖς

καὶ εἴκοσι πληγαὶ ἐν τῇ γερουσίᾳ συνεδριάζουσῃ ἐτιμώρησαν ἀληθῶς τὴν ἀπληστίαν τοῦ ἄρπαγος, ἀλλ' ὁ Καῖσαρ ἐγένετο παράδειγμα καὶ ὁ Αὐγουστος ὁ ἀνεφίος τοῦ ἐκκληρονόμησε τὴν τυραννίαν, καὶ διὰ τῆς ὑποκρισίας καὶ τῆς πονηρίας κατώρθωσε νὰ μᾶς ἀναγκάσῃ νὰ κύβωμεν ὑπὸ ζυγὸν τὸν αὐχένα, καὶ συνειθίσας τὴν γερουσίαν καὶ τὸν λαὸν εἰς τὴν δουλείαν, μᾶς ἐκληροδότησεν ὡς ἀγέλην τινὰ τῷ διαδόχῳ τοῦ Τιβερίου. Ὁ νέος ἡγεμὼν δεξιὸς περὶ τὸ διοικεῖν, ἀλλὰ ψυχὴ ἐζυμωμένη ἐξ αἵματος καὶ πηλοῦ, κατέλιπεν ἀναιμνήσεις οὐχ ἥττον μυσσάρας ἢ οἱ προκάτοχοι αὐτοῦ. Ὁ δὲ Γάιος Καλλιγόλας αἰμοχαρὴς παρχύρων ἀπέδειξε πόσον εἴμεθ' ἄξιοι περιφρονήσεως ὑπὸ τὴν δουλείαν ὄντες. Τελευταῖον ὁ Κλαύδιος βλάξ παραδεδομένος εἰς τὰ πάθη εὐτελεστάτων κολάκων καὶ γυναικὸς ἀναιδοῦς ἐδηλητηριάσθη ὡς ζῶον διὰ πινκαίου μυκήτων. Τοιοῦτοι εἶνε οἱ ἄρχοντες ἡμῶν καὶ ὁ σημερινὸς δὲ δὲν θὰ διαφεύσῃ τὴν καταγωγὴν του. Ἀλλ' εὐτυχῶς ὅμως οἱ Καῖσαρες ὡς τὰ τέρατα ἐξαφανίζονται χωρὶς νὰ ἐγκαταλίπωσιν ἀπογόνους. Ὅπως δὴποτε ἡ κατὰστασις ἡμῶν δὲν εἶνε ἥττον ἀξιοθρήνητος.

Ὁ Αἴνος ἠκροῦτο ἀτάραχος τῶν λόγων τοῦ νεκροῦ Γαλάτου, πρὸς ἃν ἐφαίνετο αἰσθανόμενος ὅπως ἰδίαν συμπάθειαν. Ἠγάπα τὸ γενναῖον τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ καὶ τὰς περὶ ἀρετῆς ιδέας, πολὺ ἀνωτέρας τῶν ιδεῶν ἃς εἶχαν οἱ τῶν χρόνων ἐκείνων νέοι.

Ὁ Σαθῆνος ἀνατραφεὶς αὐστηρῶς ὑπὸ τῆς μητρός του, ἐπισήμου Γαλάτιδος πεπρωκισμένης διὰ πασῶν τῶν ἀρετῶν τῆς φυλῆς αὐτῆς, εἶχε διαφυλάξει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀγνὴν ἐν μέσῳ τῆς παντοίας διαφθορᾶς τῆς Ῥώμης. Πρὸ τριετίας αὐτὸς διοικῶν τὰ τοῦ οἴκου διὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του, ἔζη ὑπακούων πάντοτε εἰς τὴν μητέρα του τὴν δέσποιναν Βελλέδαν, ἐκ πάντων τῶν πλουσίων τῆς Ῥώμης πετρικίων φίλον ἔχων μόνον τὸν Μέτελλον, οὗ τὴν ἀδελφὴν Κικιλίαν ἠλπιζε νὰ λάβῃ γυναῖκα. Ἐὰν δ' ἐνίοτε ἐπορεύετο εἰς τὰ Ἀνάκτορα, ἐποίει τοῦτο ἀναγκάζομενος ἕνεκα τῆς κοινωνικῆς αὐτοῦ τάξεως.

Ὁ δὲ Μέτελλος κληρονομήσας μεγάλαν περιουσίαν παρὰ τῶν γονέων του οἵτινες ἀποθανόντες κατέλιπον αὐτὸν μόλις δεκατεσσάρων ἐτῶν μετράκιαν, ἐφυλάχθη ἀπὸ τῶν ἐγκοσμίων πειρασμῶν, πολὺ ὀλιγώτερον τοῦ φίλου του. Εἶχε θυσιάσει πολλὰ εἰς τὰ τῆς νεότητος πάθη. Ἀλλὰ τελευταῖον πρὸ τινῶν μηνῶν ἔρως εὐγενῆς εἶχεν εἰσδύσει εἰς τὴν καρδίαν του. Ἀποπτύσας δὲ τὰς συνήθεις ἀταξίας προσεπάθει ἐξαγνίζων τὴν ψυχὴν του νὰ κατεσταθῇ ἄξιος τῆς παρθένου ἣν ἠγάπα. Ἀλλ' ὅμως ἐνόμιζε τὴν ἀρετὴν μᾶλλον ὥς τι κόσμημα ἢ ὡς καθήκον. Οὐδέποτε δ' ἐμερίμνησε νὰ μάθῃ ἔαν ἡ παρούσα ζωὴ ἦνε τὸ τέρμα, ὁ σκοπὸς, ἢ μόνον ἡ ὁδὸς τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ἐπρόθει τὴν ἀρχαίαν Δημοκρατίαν μόνον διότι ἔπασχε κακῶς ὑπὸ τῶν Καίσαρων, ὅθεν εἰλικρινῶς ἀποκρινόμενος εἰς τὸν συλλογισμὸν τοῦ Γαλάτου εἶπεν αὐτῷ.

— Ναί, εἴμεθα ἀξιοθρήνητοι!

— Καί ὅμως ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι δυστυχέστεροι ἡμῶν, εἶπεν ὁ Αἴνος.

— Εἶνε δυνατόν; ἠρώτησεν ὁ Μέτελλος. Ἐγὼ ἔπαθον καὶ πάσχω τὰ μύρια ὑπὸ τῆς τυραννίης τῶν ἀνηλεῶν δεσποτῶν ἡμῶν. Ἀνῆρπασαν ἀπὸ τῆς ἐστίας μου τὴν Καικιλίαν, τὴν φιλότατην μου ἀδελφήν, καὶ τὴν ἔκλεισαν ἐν τοῦ ναοῦ τῆς Ἑστίας. Καὶ ὅτε συνηντήθημεν ἐνταῦθα, ἐγὼ ἠρχόμην ἴσως δυναθῶ ἔξω τοῦ ἱεροῦ, ἐν ᾧ τὴν ἔκλεισαν αὐθαριέτως, νὰ τὴν ἴδω καὶ τὴ λαλήσω ὀλίγας στιγμάς. Ἀλλ' ἡ Βιβιδία ἡ ἀρχαιοτάτη τῶν ἐστιάδων καὶ προΐσταμένη αὐτῶν μ' ἀπεδίωξε μετ' ὀργῆς, μὴ θέλουσιν ν' ἀκούσῃ τὰς δεήσεις μου. ὦ! τὸ αἰσθάνομαι ἡ καρδίᾳ μου αἰωνίως θὰ στάζῃ αἷμα. Ἔνεκα τῆς πληγῆς ταύτης.

Καὶ ταῦτα λέγων ὁ Μέτελλος ἔκλινε τὴν κεφαλὴν αἰσθανόμενος πικροτάτην ἐνδόμυχον θλίψιν.

— Ἡ Καικιλία δὲν ἀπώλετο διὰ παντός, ἀνεφώνησεν ὁ Σαβῖνος. Τὴν ἀφιέρωσαν παρὰ τὸν νόμον εἰς τὴν θεραπείαν τῆς θεᾶς, ἀλλ' ἡμεῖς θὰ κοσποθώσωμεν νὰ διασπάσωμεν δεσμὸν ἅτινα αὐτὴ ἡ θρησκεία ἀποκραύει. Θὰ ἀνεύρω ποτὲ τὴν συμβίαν, ἣν μὲ ἤρπασαν· σὺ μοί τὴν ὑπεσχέθης τὴν ἀδελφὴν σου.

— Φίλε, μὴ ἔλπιζε τὰ ἀδύνατα. Διὰ φοβερῶν ποινῶν κολάζεται ὁ ἐπιβάλλων χεῖρα εἰς ἐστιάδα. Ἡ μὲν Καικιλία θὰ ταφῇ ζῶσα, σὺ δὲ θάποθάνῃς μαστιγούμενος.

— Ἡ ἀδελφὴ σου δὲν ἔχει τὸν ἱερὸν χαρακτῆρα τῶν ἐστιάδων, διότι κατέστησαν αὐτὴν ἐστιάδα παραβάντες τὸν νόμον ὅστις κελεύει ἵνα αἱ παρθένοι αἱ ἐπιτετραμμέναι τὴν διατήρησιν τοῦ ἀσβέστου πυρὸς λαμβάνωνται διὰ κλήρου ἐκ τῶν ἔχουσῶν ἡλικίαν ἐλάσσονα τῶν ἑνδεκα ἐτῶν. Ἡ δὲ ἀδελφὴ σου ἦτο δεκαπέντε ἐτῶν καὶ πλέον ὅτε διὰ τῆς βίας τὴν ἀνῆρπασαν ἀπὸ τῆς πατρικῆς ἐστίας χωρὶς νὰ τηρήσωσι τὰ νενομισμένα. Τοῦ κακουργήματος τούτου ἐργάτης εἶνε, ὥς γινώσκεις, ἡ Ἀγριππίνα. Ἡ ἐξωλεστύτη αὐτῇ γυνὴ, ἡ δύο ἄνδρας αὐτῆς δηλητηριάσασα, ὑπώπτευσεν ὅτι ὁ εὖνους αὐτῇ Πάλλας ἐπωφθαλμία τὴν ἀδελφὴν σου. Ἰδοὺ ὁ λόγος δι' ὃν πρὸ ἐνὸς ἔτους προσέταξε καὶ τὴν διώρισαν ἐστιάδα, καταπατηθέντων πάντων τῶν νόμων. Καὶ αὖθις λοιπὸν διακηρύττω ὅτι ἡ θὰ σώσω τὴν μνηστήν μου ἢ θάποθάνω. Δὲν το κρύπτω, τὸ ὁμολογῶ μετὰ παρρησίας καὶ ἐνώπιον τοῦ Αἴνου, ὅτι καθ' ἑκάστην κατὰ διαφόρους ὥρας πλανῶμαι πέριξ τοῦ περιβόλου τοῦ περιβάλλοντος τὸν ναὸν τῆς Ἑστίας καὶ σκέποντος τὰς παρθένας τῆς θεᾶς, μελετῶν τὸν δρυλῶνα καὶ σχεδιάζων πῶς καὶ πόθεν δύναται τις νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν κατοικίαν τῶν παρθένων.

— Δύσκολον εἶνε ἐν μέσῃ Ῥώμῃ νὰ ἐκτελέσῃς τὸ σχέδιόν σου, εἶπεν ὁ Μέτελλος. Βεβιάως ἑτοιμος εἶμαι νὰ σοι βοηθήσω. Ἀλλὰ πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ θύματος πρέπει νὰ περιμείνωμεν καιρὸν καταλληλότερον.

— Μὴ σε μέλει. Εἰξεύρω ἐγὼ πῶς θὰ ἐνεργήσω. Ἀλλὰ δὲν εἶνε τόπος ἐνταῦθα νὰ λέγωμεν περὶ τοῦ πράγματος τούτου. Ἄς ἀναβάλλωμεν εἰς ἄλλοτε τὴν περαιτέρω συζήτησιν.

Ὁ Μέτελλος εἴτε συγκινηθεὶς ἐκ τῆς λυπηρᾶς ἀναμνήσεως τῆς ἀδελφῆς του, εἴτε θέλων νὰλλάξῃ τὸ θέμα τῆς συνδιαλέξεως εἶπεν εἰς τὸν Αἴνον.

— Τώρα λοιπὸν νομίζεις ὅτι ὑπάρχουσιν ἄλλοι δυστυχέστεροι ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς;

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην πλῆθος πυκνὸν δούλων ἐφάνη διερχόμενον τὴν Ἀγορὰν μετὰ πολλοῦ θορύβου. Ὁ ἐπιστάτης πλουσίου τινὸς πατρικίου τοῦ Σπουρίου Καλδιζίου ὠδήγει εἰς τὸν τόπον τῆς ποινῆς ἓνα τῶν πολλῶν αὐτοῦ δούλων γυμνὸν καὶ δέσμιον. Ὁ ἀτυχὲς οὗτος δούλος βαδίζων ἐν τῇ μέσῃ τῶν ἄλλων δούλων ἐμαστιγοῦτο ὑπ' αὐτῶν ἀπανθρώπως. Ἀπὸ δὲ τοῦ τραχήλου αὐτοῦ ἐκρέματο πινγκίδιον, ἐφ' οὗ ἦτο γεγραμμένον τὸ μέγα ἔγκλημα αὐτοῦ, ὅτι δηλὰ δὴ φαγὼν κρύφα τὸ ὑπόλοιπον γλυκίσματος τινος τοῦ δεσπότη του, κατεδικάσθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ θάνατον. Τὴν σκληρὰν τούτην ἀπόφασιν ἐκτελοῦντες συνώδευον αὐτὸν οἱ συνάδελφοί του ἔξω τῆς Ἡσυχίτης Πύλης εἰς τινὰ πλατεῖαν ἐπονομαζομένην Σηοτέρειον. Ἐκεῖ δὲ ἦτο ὁ δῆμιος ὁ μέλλων νὰ προσηλώσῃ τὸν κατὰδικον ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, καὶ νῶτον ἀφήσῃ ἐκεῖ νὰποθάνῃ ὑπὸ τῆς πείνης καὶ τῶν ἀλγυδόνων. Τὸ σῶμα αὐτοῦ ἦτο προωρισμένον εἰς βορὰν τῶν κοράκων καὶ τῶν ἄλλων σαρκοβόρων ὀρνέων.

Τὸ ἀτυχὲς σῶμα ἐξηντηγμένον καὶ κλονούμενον ἐβάδιζεν ἐν τῇ μέσῃ τῶν ἀπανθρώπων συντρόφων του. Τὸ αἷμα του ἔρρεεν ἐκ τῶν κατεσπαραγμένων σκελῶν του καὶ ἔβραζε κόκκινον τὸ λιθόστρωτον ἑδάφος τῆς Ἀγορᾶς. Ἐκ διαλειμμάτων δ' ἠκούοντο οἱ σπαραξικάρδιαι αὐτοῦ μνηχθμοί.

Ὁ Μέτελλος καὶ ὁ Σαδῖνος ἐθεῶντο ἀπαθεῖς τὸ ἀπεχθές τοῦτο θέαμα. Ἀλλὰ τοῦ Αἴνου τοῦναντίον ἡ τε στάσις καὶ τὸ πρόσωπον ἐμαρτύρουν πόσον ἡ βάρβαρος ἐκείνη σκηνὴ τὸν συνεκίνηει. Ὅτε ὁ κατὰδικος μετὰ τῶν δημίων του ἀπεμακρύνθη καὶ ἀπέμειναν ἐν τῇ Ἀγορᾷ μόνοι οἱ τρεῖς φίλοι, ὁ Αἴνος στραφεὶς πρὸς τὸν ῥωμαῖον τῷ εἶπε μετὰ φωνῆς ὑποκώφου.

— Πρὸ μικροῦ μὲ ἤρώτας ἐὰν ἐπίστευον ὅτι ὑπάρχουσι πλάσματα τοῦ Θεοῦ δυστυχέστερα τῆς ἀδελφῆς σου, τοῦ φίλου σου καὶ σοῦ.

— Ἀληθῶς τοῦτο σὲ ἠρώτησα, ἀλλὰ σὺ δὲν ἀπεκρίθης.

— Καὶ εἶνε τώρα πλέον ἀνάγκη νὰποκριθῶ;

— Πῶς ὅχι;

— Ὁ πρὸ μικροῦ διαβὰς ἐνώπιον ἡμῶν δούλος ὁ μέλλων νὰποθάνῃ μαρτυρικὸν θάνατον, δὲν εἶνε ἄρκοῦσα ἀπόκρισις; Ἡ τύχη τῆς Καικιλίας καὶ ἡ σὴ εἶνε δυνατόν νὰ παρὰβληθῶσι πρὸς τὴν τύχην τοῦ ἀτυχοῦς ἐκείνου;

— Τί! εἶπεν ὁ Μέτελλος μετὰ περιφρονήσεως, σὺ ῥωμαῖός πολίτης παρὰβάλλεις ἡμᾶς πρὸς τὸν ἄθλιον ἐκεῖνον δούλον;

— Μήπως υπάρχει διαφορά τις μεταξύ εκείνου καὶ ἡμῶν;

— Δὲν εἰξεύρω. Ἀλλ' ὅμως αὐτὸς εἶνε ἄγενής καὶ φαῦλος τὴν καταγωγὴν καὶ ὁ νόμος ἐγκυταλείπει αὐτὸν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ δεσπότη του.

— Μάλιστα, ὁ νόμος ὁ κυθαίρετος ὁ θεμελιούμενος ἐπὶ τῆς προδηλοτάτης ἀδικίας. Μάθε, Μέτελλε, ὅτι ὑπάρχει ἄλλος τις νόμος ἱερὸς καὶ σύμφωνος πρὸς τὴν φύσιν, ὁ κηρύττων τοὺς ἀνθρώπους πάντας ἴσους ἐνώπιον τοῦ Πλάστου.

— Πάλιν ἡ ἔξοχος φιλοσοφία σου! εἶπεν ὁ νέος ὑψὼν τοὺς ὤμους.

— Ὅ τι σὺ ἀνομάζεις φιλοσοφίαν εἶνε αὐτὴ ἡ ἔκφρασις τῆς ἀληθείας. Ἐξέλθωμεν ὀλίγον τῆς στοᾶς τούτης. Ἀκολουθεῖτέ μοι, φίλοι, ὀλίγα βήματα παρὰ τὸν νεκρὸν τοῦ Κάστορος καὶ θὰ ἐννοήσατε κάλλιον τί λέγω.

Οἱ δύο πατρίκιαι ἠκολούθησαν τῷ Αἰνῷ, ὅστις ὠδήγησεν αὐτοὺς ἐνώπιον ξυλίνου παραπήγματος στριζομένου ἐπὶ τινος τῶν πλευρῶν τοῦ νεκροῦ. Ἦσαν δ' ἐκεῖ ἀναμῖξ ἄνδρες, γυναῖκες, νεκνίαι, νεκνίδες σχεδὸν ὁλόγυμνοι, ἔχοντες ἐξηρτημένον ἀπὸ τοῦ τραχήλου πινακίδιον. Πολλοὶ τούτων εἶχον κεκαλυμμένην τὴν κεφαλὴν διὰ μαλλίνου λευκοῦ σκούφου, τινὲς δ' ἐφόρουσιν στέφανον ἐκ φύλλων καὶ οἱ πλεῖστοι εἶχον ἀλείψει τοὺς γυμνοὺς πόδας των διὰ κρητίδος ἢ γύψου.

— Ἰδέτε, εἶπεν ἀπλῶς ὁ Αἰνός, δεικνύων εἰς τοὺς φίλους του τὰ ἀτυχῆ ἐκεῖνα πλάσματα.

— Βλέπω δούλους πωλουμένους καὶ οὐδὲν πλέον, εἶπεν ὁ Μέτελλος, οὐ τὰ χεῖλη ἐξέφορζον ἀηδίαν τινά.

Ὁ Σαβῖνος οὐδὲν εἶπε. Τὸ γλαυκὸν τοῦ ὄμματός τοῦ προσηλωμένον ἐπὶ τοῦ δουλοκαπήλου, ἀνδρὸς βακαύσου καὶ κτηνώδους, ὅστις περιεπάττει ἐμπροσθεν τοῦ ἐμπορεύματός του. Αἶφνης ὁ πωλητὴς αὐτός τῆς ἀνθρωπίνης σαρκοῦ λαβὼν νεκνίσκον τινά καὶ στήσας αὐτὸν ἐπὶ ὑψώματός τινος, ἀπετάθη πρὸς τοὺς παραστῶτας μετὰ φωνῆς ὅσον οἶόν τε γλυκείας καὶ μετὰ πολλῆς ἀπαθείας.

— Παρατηρήσατε, κύριοι, τί πρᾶγμα σᾶς ἔχω ἐδῶ. Παρατηρήσατέ τον ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι πτερνῶν, τί ὡραιότης, τί λευκότης! Θαυμάσατε, κύριοι, τοὺς μαύρους ὀφθαλμούς του καὶ τὴν σπανίαν μάστιγιν κόμην του. Καὶ τὰ δύο ὧτά του εἶνε ὑγιέστατα, ἀκούει περίφημα, ἔχει ὀφθαλμούς σπανίους καὶ βλέπει περίφημα. Ἔχει σῶον τὸ σῶμα καὶ σώας τὰς φρένας. Κύριοι, σᾶς ἐγγυῶμαι περὶ τῆς τιμιότητός του, τῆς ἐγκρατείας του καὶ τῆς εὐπειθείας του. Ἐνὶ λόγῳ εἶνε, κύριοι, εἶνε πηλὸς εὐπλᾶστος καὶ εἰμπορεῖτε νὰ τον κάμετε ὅπως θέλετε.

Ἐπειτα δὲ ἐλθὼν πλησιέστερον ἔτυψεν ἐλαφρῶς τὰς παρειὰς τοῦ νεκροῦ δούλου διὰ τοῦ ἀντιστρόφου τῆς παλάμης καὶ εἶπε·

— Ἀκούετε, κύριοι, πῶς ἀντηχεῖ; Τί κρέας ἐλαστικὸν καὶ στερεόν! Δὲν εἰξεύρει τί θὰ εἰπῇ ἀσθένεια. Σᾶς τον ἀφίναι, κύριοι, διὰ ὀκτὼ χιλιάδας σηστερτίων¹. Διὰ τίποτε, κύριοι, χάρισμα. Ὁκτὼ χιλιάδες σηστερτίων δι' αὐ-

¹ Ὁ σηστερτίος ἡδύνατο 25 λεπτά.

τὸ τὸ πρᾶγμα σὰς βεβαίῳ, κύριοι, εἶνε τίποτε· καὶ μάλιστα ἐκτὸς τῶν ἄλλων καλῶν τὰ ὅποια ἔχει καὶ τὰ ὅποια σὰς ἀπηρίθμησα, πρέπει νὰ εἰδεύρετε ὅτι εἶνε καὶ Ἰσπανός.

Ὁ Σαβῖνος προσελθὼν ἐκ τοῦ πλήθους ἔχων ἐν τῇ χειρὶ ἐν ἀσσαρίῳ, ἦτοι χαλκοῦν δεκάλεπτον, ἐδήλωσεν ὅτι ἀγοράζει τὸν νέον· ἡ δὲ δῆλωσις εἶχεν ὡς ἐξῆς·

— Λέγω ὅτι ὁ νεανίσκος οὗτος κατὰ τὸ δίκαιον τῶν Κυρίων² εἶνε ἐμὸς καὶ ὅτι τὸν ἠγόρασα διὰ τοῦ ἀσσαρίου τούτου καὶ τῆς πλάστιγγος ταύτης.

Καὶ διὰ τοῦ χαλκοῦ νομίσματος ἔκρουσε τὴν ἐπὶ τινος μικρᾶς τραπέζης ἱσταμένην πλάστιγγα, ἐμέτρησε τὸ ὠρισμένον ποσὸν καὶ παρέλαβε τὸν δούλον.

Ὁ δουλοκάπηλος ἀνεβίβασεν ἔπειτα νεάνιδά θυμασίαν καλλονῆς καὶ ἀνεφώνησεν·

— Ἰδού, κύριοι, βλέπετε μίαν Γαλάτιδα· εἶνε κόρη σεμνοτάτη καὶ σὰς το ἐγγυῶμαι.

Καὶ ἐλκύσας τὴν κόρην πρὸς ἑαυτὸν ἐφίλησεν αὐτὴν ἐπανεκλημένηως.

— Ἰδέτε τὴν πῶς κοκκινίζει! Τί ἄλλην καλλιτέραν ἀπόδειξιν θέλετε τῆς ἀθωότητος καὶ τῆς σεμνότητός της;

Ὁ νεαρός Γαλάτης, ὁ Σαβῖνος, ἰδὼν τὸν κτηνώδη δουλοκάπηλον οὕτω πῶς φερόμενον κατηγανάκτησε καὶ ὑψῶν αὐτῆς τὴν χεῖρα ἠγόρασε τὴν κόρην, ἣν βεβαίως εἶχον ἀρπάσει πειραταὶ ἀπὸ τῶν δασῶν τῆς πατρίδος του.

Ἀφ' οὗ δὲ κατέβαλε τὴν τιμὴν καὶ τῆς νέας ταύτης ἀγορᾶς του, εἶπεν εἰς τοὺς συντρόφους του.

— Ἄτιμον εἶνε τὸ ἐμπόριον τοῦτο, καὶ θὰ ὁμιλήσω περὶ τούτου ἀπόψε εἰς τὸν αὐτοκράτορα κατὰ τὸ δεῖπνον εἰς ὃ μᾶς ἔχει ἀμφοτέρους προσκεκλημένους, Μέτελλε.

Ὁ Ῥωμαῖος σείσας τὴν κεφαλὴν ὑπέλαβεν·

— Ὁ Καῖσαρ οὐδὲν κακὸν θὰ εὕρῃ εἰς τὸ πρᾶγμα τοῦτο, καὶ θὰ καυχᾶσθαι διὰ τὰ παράπονά σου.

— Θὰ ἴδωμεν. Ἡ παράνομος ἀρπαγὴ δύναται νὰ καταβιάσῃ τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες ἐγένοντο θύματα αὐτῆς;

— Περὶ τούτου δύνασαι νὰ κρίνῃς ἐκ τῶν καθ' ἑκάστην ἐν Ῥώμῃ γινομένων.

— Ὁμολόγησον μᾶλλον, Μέτελλε, ὑπέλαβεν ὁ ΑἿνος, ὅτι ὁ ὀρθὸς λόγος καταδικάζει τὴν δουλείαν, καὶ ὅτι ἡ μεγίστη τῶν κακουργιῶν εἶνε ἡ κατὰ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Ῥωμαῖος ἐσίγησεν, ὁ δὲ Σαβῖνος προσεκάλεσε τοὺς φίλους νὰ τον συνοδεύσωσι μέχρι τῆς οἰκίας αὐτοῦ, κειμένης οὐ μακρὰν, ἵνα παραδώσῃ τοὺς δούλους οὓς πρὸ μικροῦ ἠγόρασεν.

² Κυρίται προσηγορεύοντο ὑπὸ τῶν δημηγορούντων ἅπαντες οἱ εἰς ἐκκλησίαν συνηγμένοι Ῥωμαῖοι πολῖται.

— Ἡ ὄρα τοῦ γεύματος προσεγγίζει, προσέθηκεν ὁ Σαβίνος, καὶ θὰ θελήσῃτε πιστεύω νὰ τιμήσῃτε τὴν τράπεζάν μου.

Ὁ Αἴνος καὶ ὁ Μέτελλος παρεδέχοντο τὴν πρόσκλησιν, καὶ οἱ τρεῖς παρακολουθούντων τῶν δούλων εἰσῆλθον εἰς τὴν Νέαν ὁδόν.

Μετὰ τέταρτον τῆς ὥρας ἀφίκαντο εἰς τὴν πλατεῖαν τὴν πρὸ τοῦ οἴκου τοῦ Σαβίνου, ἐκ τῶν καλλίστων ἐν Ῥώμῃ οἴκων. Ἡ πρὸς τὴν πλατεῖαν ὄψις τοῦ οἴκου ἐκοσμεῖτο διὰ ἡμικυκλικῆς στοᾶς, ἐν ᾗ ἐκάθηντο τὴν πρωΐαν οἱ πελάται προσερχόμενοι νὰ χαιρετίσωσι τὸν πάτρωνά των, ὅσκις ἤρχοντο πρὶν ἐξυπνήσωσιν οἱ δούλοι. Ἐν τῷ κέντρῳ δὲ ἵστατο, ὡς ἔθος, ὁ ἀνδριὰς τοῦ οἰκοδεσπότου.

Ὁ Σαβίνος προσῆλθεν εἰς τὴν δρυίνην διπλὴν πύλην, κεκαλυμμένην ὑπὸ χαλκοῦ καὶ ἡλίων ἐχόντων κεφαλὴν γλυπτὴν καὶ ἐπίχρυσον καὶ ἥς οἱ παραστάται ἐκοσμοῦντο διὰ κορυφῆς κορωνίδος· ἐτήμηκε τὸν κώδωνα καὶ ἀνοίγεισθαι τῆς θύρας ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ οἰκίσκου τοῦ θυρωρὸς καὶ προτείνας τὴν ῥάβδον ἣν εἶχεν ἐν χερσὶν ἀνεφώνησε·

— Τίς εἶ;

Πάραυτα δὲ κύων παρὰ τὸν θυρωρὸν ἱστάμενος ὑλάκτησε βορυβωδῶς. Ὁ δὲ θυρωρὸς ἀναγνώρισας τὸν δεσπότην κατεπράχυνε τὸ ζῆλον, καὶ ὁ Σαβίνος εἰσῆλθε μετὰ τῶν φίλων αὐτοῦ εἰς διαδρόμον ἄγοντα εἰς τὴν ἐσωτέραν θύραν, ἐστρωμένον διὰ μικρῶν πολυγώνων πλακῶν ἐκ λευκοῦ μαρμάρου καὶ τετραγώνων ἐκ μέλανος λίθου. Ἐκατέρωθεν τοῦ διαδρόμου τούτου ἔκειντο τὰ δωμάτια τοῦ θυρωροῦ καὶ τοῦ κυνός, ὅστις ἐπειδὴ ἐπανελάβε τὰς ὑλακὰς αὐτοῦ, ὁ θυρωρὸς ἔσυρεν αὐτὸν βικίως διὰ τῆς σιδηρᾶς ἀλύσεώς του καὶ λακτίσας τὸν εἰσῆγαγεν εἰς τὸ δωμάτιόν του.

Ἡ ἐσωτέρα θύρα κατὰ τὸ ἄκρον τοῦ διαδρόμου ὑπάρχουσα ἀνείχθη καὶ ἐφάνη αὐλὴ τετράγωνος περικαλλεστέτη, κεκοσμημένη ὅλη διὰ σειρᾶς κιόνων ἐκ μαρμάρου λευκοῦ σχηματιζόντων στοᾶς. Ἡ αὐλὴ αὕτη ἦτο τὸ λεγόμενον ἄτριον. Ὑπὸ τὰς ἐστεγασμένας στοᾶς αἵτινες ἐπὶ τῶν τοίχων τῆς οἰκίας στηριζόμεναι συνεκοινώνουν μετ' αὐτῆς διὰ θυρῶν, ἡδύναντό τις νὰ περιπατῇ ὑπὸ σκιάν. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς αὐλῆς ἦτο δεξαμενὴ μαρμαρίνη, ἥς ὁ πυθμὴν ἦτο ἐστρωμένος διὰ μικρῶν καὶ κορυφῶν ῥομβοειδῶν πλακῶν ἐκ μαρμάρου λευκοῦ, κυανοῦ καὶ ἐρυθροῦ, καὶ τὸ ἐν αὐτῇ ὕδωρ ἔστιλβε μεταδίδον εὐάρεστον ὀρόσον εἰς τὰ πέριξ. Οἱ τοῖχοι τῆς αὐλῆς ἦσαν κεκαλυμμένοι ὑπὸ ποικίλων γραφῶν. Ἀγαλμάτια δὲ χρυτὰ, ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἡγορασμένα, ἀγάλματα χαλκᾶ καὶ μαρμαρίνα ἀριστοτεχνήματα ἀλλοδαπῶν καλλιτεχνῶν ἦσαν προσηρμοσμένα ἐν τῇ ὀροφῇ τῶν στοᾶν. Αἰνοῦν δὲ ὕψοςμα πορφυρόχρουν ἡπλωμένον ὑπερέκνω τῆς αὐλῆς ἀπέκρυπτε τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας καὶ τοσαύτην ὀρόσον μετέδιδεν ὥστε τὸ ἔδαφος ἐκκλύπτετο ὑπὸ χλόης.

Κατὰ τὴν κυρίαν πλευρὰν τοῦ ἀτρίου ὑπῆρχον τρεῖς δωμάτια, τὸ ταβλῖνον ἦτοι τὸ ἀρχεῖον τῆς οἰκίας καὶ δύο ἕτερα, ἐν οἷς ὑπῆρχον αἱ εἰκόνες τῶν προ-

γόνων τοῦ Σαβίνου. Κατὰ δὲ τὰς ἑτέρας πλευρὰς ἦσαν τὰ *τρίκλινα* ἦτορ τὰ ἐστιατόρια, ἔπειτα δὲ τὰ μαγειρεῖα, ἡ φυλακὴ, τὰ ἀμικροστάσια καὶ τὰ ἐπιποστάσια, τὸ ἄρτοποιεῖον καὶ τὰ καταλύματα τῶν δούλων.

Τὸ μέρος τοῦτο ἦτο τὸ κοινόν, οὕτως εἶπεῖν, τοῦ οἴκου. Ὁ Σαβίνος πρὶν ἢ ὀδηγήσῃ τοὺς ξένους τοῦ εἰς τὸ ἰδιαιτέρον, ἐκάλεσε τὸν ἐπιστάτην, ἀπελευθερὸν συμπολίτην του, ὅστις ἐκυβέρνηε τοὺς διακασίους δούλους τοῦ Σαβίνου. Ἦτο δὲ γέρον ἐξηκοντούτης περίου, ἀκμαῖος ἔτι, σιμὸς, γλυκὺς καὶ συμπαθὲς ἔχων τὸ πρόσωπον.

— Ἀρβογάστ, τῷ εἶπεν ὁ κύριός του, φρόντισαν περὶ τῶν δύο τούτων δούλων. Ὁδήγησέ τους εἰς τὸ λουτρόν, ἔνδυσέ τους καθαρά καὶ δός νά φάγωσι. Νά τους μεταχειρισθῇτε καλῶς, ἤκουσες;

— Ὅρισμός σας, κύριε, εἶπεν ὁ ἐπιστάτης σκιρτήτης ἅμα ἰδὼν τὴν νεάνίδα.

Ἡ ἀτυχὴς νεάνις ἦς τὴν γυμνότητα μάλιστα ἐκάλυπτον ἄθλιας τινος ῥάκη καὶ ἥτις ἔτρεμεν ὑπὸ αἰδοῦς ἅμα καὶ φόβου, ἀνεθάρρηνεν ὀλίγον ἀκούσασα τοὺς εἰδυμένους τοῦ κυρίου τῆς λόγους. Ὁ δὲ νέος ἵστατο ἀπαθὴς καὶ μόνον ἀστραπή τις ἐξῆλθε διὰ τῶν μελανῶν ὀμμάτων του, ὅτε ὁ ἐπιστάτης τὴν μὲν νεάνίδα παρέλαβε μεθ' ἐχυτοῦ, εἰς ἐκεῖνον δ' ἔδειξε δωμάτιόν τι ἐν ᾧ ὑπῆρχον καὶ ἄλλοι δοῦλοι ἄρρενες. Ἡ Γαλάτις ὀδηγήθη εἰς τὰ οἰκεῖα καταλύματα ὅπου ἦσαν καὶ ἄλλαι δοῦλαι, ὧν ἐπεστάτει γραῖά τις ἀπελευθερωμένης τῆς Βελλέδας τῆς μητρὸς τοῦ Σαβίνου.

Ὁ Σαβίνος παραγγεῖλας τὰ δέοντα ὀδήγησε τοὺς φίλους αὐτοῦ εἰς ἓνα τῶν δύο διαδρόμων τῶν ἐκαστέρωθεν τοῦ ταβλίνου καὶ ἐκεῖθεν ἐφθισαν εἰς τὸ περίστυλον.

Τὸ περίστυλον ἔχον μείζον μήκος καὶ πλάτος εἶχε πῶς τὸ σχῆμα τοῦ αἰγρίου, ἀλλ' ὅμως ἦτο πολὺ μεγαλοπρεπέστερον καὶ πολυτελέστερον. Πρὸ ἐκάστου κίονος ἵστατο ἄγκλημα καὶ τὰ μεσόστυλα ἦσαν πλήρη μαρμαρίνων κιβωτίων ἀνθεσι κεκοσμημένων· ἐν δὲ τῷ κέντρῳ ἦτο περικτὴ θέλγουσα διὰ τῆς ἐν αὐτῇ χλόης τὰ ὀμματα τῶν θεατῶν· καὶ κρήνη πυραμιδοειδὴς μαρμαρίνη ἐξ ἧς ἀνέβρυσε τὸ ὕδωρ εἰς ὕψος πολὺ, καταπίπταν ἔπειτα ὡς βροχὴ μαργαριτῶν. Κατὰ τὰς πλευρὰς τοῦ περιστύλου ἦσαν αἰθερσαι κεκοσμημέναι διὰ κίωνων, ὁ γυναικωνίτης, ἡ βιβλιοθήκη, ἡ ἐξέδρα μεγίστη στοὰ ἐν ἣ ὑπεδέχετο ὁ Γαλάτης τοὺς φιλοσόφους, τοὺς διδασκάλους τῆς ῥητορικῆς, τοὺς γραμματικούς καὶ ποιητάς, τοὺς τιμῶντας αὐτὸν διὰ τῆς φιλίας των. Ἰνα δὲ ἔλθῃ τις εἰς τὴν στοὰν ταύτην ἔπρεπε νὰ διέλθῃ πρῶτον τὴν βασιλικήν.

Ὁ Σαβίνος φθάς εἰς μικρὸν τι προκύλειον, κυκλοτερές περὶ ὃ ἦσαν αἱ θύραι τῶν θαλάμων, χρησιμεύοντων ἅμα καὶ ὡς δωμάτιον ἐργασίας τὴν ἡμέραν, ὥθησε θύραν τινά, εἰσήγαγε τοὺς φίλους καὶ εἰσελθὼν καὶ αὐτὸς κατεβίβασε ποικιλόχρουν καὶ πολύτιμον παραπέτασμα τῆς θύρας, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τινος κλίνης εἰπὼν εἰς τὸν Μέτελλον καὶ τὸν Λέον νά τον μιμηθῶσιν. Οἱ

δύο Ῥωμαῖοι ἐκάθισαν ἐπὶ κεδρίνου ἀνακλίντρου ἔχοντος προσκεφάλαια ἐκ πτερῶν καὶ καλύμματα μετὰξινά.

Πρῶτος ὁ Σαβῖνος λαβὼν τὸν λόγον εἶπεν εἰς τοὺς φίλους.

— Τώρα παρευθὺς θὰ συμφάγωμεν κατὰ τὴν συμφωνίαν ἡμῶν. Εὐτύχημα νομίζω ὅτι ἔχω τὸν Αἴνον· διότι πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀποφεύγει ἐπιμόνως τὴν ἀρίστην κοινωνίαν τῆς Ῥώμης, εἰς ἣν ἄλλοτε ἐφοίτα ἀδιαλείπτως, τώρα δὲ μόλις κατορθοῦμεν νὰ τον βλέπωμεν καὶ ταῦτα σπανιότατα.

— Διότι, γενόμενος πτωχός, ἀπεκρίθη ὁ Αἴνος, δὲν ἔχω τὴν δύναμιν νὰ υποδέχωμαι ἐν τῷ οἴκῳ μου ὡς ἄλλοτε τοὺς εὐγενεῖς ἐπιστήμους ἄνδρας τῆς πόλεως ταύτης.

— Ἀλλ' ὅμως ἐὰν ἀπώλεσας τὴν περιουσίαν σου, δὲν ἐμειώθη ἕως ἡ πρὸς σέ πιστὴ φιλία τῶν φίλων σου. Οὐδεὶς ἐκ τῶν τῆς οἰκογενείας μου ἐλησμονήσεν ὅτι ἐπὶ Καλιγῳῳα σὺ γενναίως παρέτχες ἄσυλον εἰς τὸν προγεγραμμένον πατέρα μου ἐν τῇ ἐν Οὐολατέρρις ἐπαύλει σου, εἶπεν ὁ Μέτελλος.

— Καὶ ἡ ἐμὴ οἰκογένεια ὀφείλει χάριτας, Αἴνε, εἶπεν ὁ Σαβῖνος, ὅτι διωρίσθη ὁ πατήρ μου γερουσιαστὴς ὑπὸ τοῦ Κλαυδίου, ὅτε ἐδόθη εἰς τοὺς Γαλάτας τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ προβιάζωνται εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ πατρικίου. Ἀλλὰ δὲν μὲς λέγεις, Αἴνε, τίς ἡ αἰτία τῆς τοσοῦτον ταχείας καταστροφῆς τῆς περιουσίας σου;

— Ταξείδια μακρὰ εἰς ἃ ἐδωκύνησα πολλά.

— Περιηγήθης τὴν Ἀνατολὴν, τὴν Συρίαν;

— Καὶ τὴν Παλαιστίνην.

— Ἀλλὰ νόος ὡς σὺ ἐγκρατής, φρόνιμος, τακτικός, δὲν ἦτο τόσόν εὐκόλον νὰ φανισθῇ. Τίποτε ἄλλο μυστήριον θὰ ὑπάρχῃ καὶ δὲν θέλεις νὰ το ἀποκαλύψης.

— Ἀλήθειαν λέγεις, ἀπεκρίθη ὁ Αἴνος.

Καὶ ἐπειδὴ, φαίνεται, τὸν δυσχερῆσαι ἡ τοιαύτη συνδιάλεξις ἔσπευσε νὰ ἀλλάξῃ τὸ θέμα καὶ ἠρώτησε·

— Λοιπὸν ἀφεύκτως σήμερον δειπνεῖτε μετὰ τοῦ Νέρωνος;

— Μὰς προσεκάλεσε καὶ θὰ ἦτο προσβολὴ νὰ μὴ δεχθῶμεν τὴν πρόσκλησιν, ἀπεκρίθη ὁ Μέτελλος.

— Θὰ ἦνε βεβαίως πολλοὶ προσκεκλημένοι εἰς τὸ συμπόσιον.

— Ἡ Ἀγριππῖνα, ὁ Βρεταννικός, ὁ Ὄθων, ὁ Σενεκίων ἔσθ' δὲ καὶ ἡ Ὀκταβία.

— Οὕτως εἰπεῖν θὰ ἦνε οἰκογενειακὴ συνάθροισις, ἐὰν μὴ ἦνε ἄτοπον νὰ υποθέσῃ τις ὅτι εἰνέποτε δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ οἰκογενειακὸς σύνδεσμος μετὰ τῶν μελῶν τοῦ οἴκου τῶν Καισάρων, εἶπεν ὁ Αἴνος.

— Θρυλεῖται ὅτι ὁ Νέρων σκοπὸν ἔχει νὰ ζήσῃ ἐν ὁμονοίᾳ μετὰ τοῦ Βρεταννικοῦ ὃν ἀπεστέρησε τοῦ δικαίωμάτος του.

— Μὴ πίστευε εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Αἰνοῦάρβου, ὑπέλαβεν ὁ Μέτελλος· φο-

βοῦμαι τὰς θωπείας τῆς τίγρεως πρὸς τὸν νεκρὸν ἀδελφὸν τῆς Ὀκταβίας. Τὰ πάντα δύνανται νὰ ἐπιχειρήσωσιν ἡ Ἀγριππὶνα καὶ αὐτός.

— Ἡ αὐτοκράτειρα προστατεύει τὸν Βρεταννικόν, τὸ εἰξέδρω ἐξ ἀσφαλοῦς πηγῆς, εἶπεν ὁ Αἴνος. Ὁ Σενέκας καὶ ὁ Βούρρος τὴν ὑπεσκέλισαν καὶ διηγοῦνται ὅτι ἠπειλήσεν τὸν Καίσαρα ὅτι θὰ δώσῃ τὸν θρόνον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Κλαυδίου. Ἡ Ἀγριππὶνα εἶνε γυνὴ φόβερὰ καὶ ὁ Νέρων τὴν γινώσκει καλίστα. Συνειθισμένη ἐν τῷ ἐγκλήματι καὶ θεωροῦσα τὴν κατεχὴν τῆς ἀρχῆς ὑπερτέραν παντὸς ἄλλου οἷου δῆποτε πράγματος, ὑπ' οὐδενὸς θὰ κρατηθῇ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐννοήσῃ ὅτι ὁ Καίσαρ δὲν ὑπομένει πλέον τὴν ἐφ' ἑαυτοῦ ἐπιρροήν της. . . .

Ὁ Αἴνος διεκόπη ἰδὼν εἰσερχόμενον τὸν Ἀρβούραστ. Ὁ ἐπιστάτης ἀνοίξας τὴν θύραν πκρώθησεν ὀλίγον τὸ παρμπέτασμα καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Σαβῖνον εἶπε·

— Κύριε, ἀνθρωπὸς τις ζητεῖ τὸν Μέτελλον.

— Ἀς περιμείνῃ, ἀπεκρίθη ὁ Ῥωμαῖος.

— Ἀλλὰ βιάζεται.

— Τίς εἶνε;

— Ὁ Σοέρμας.

Τὸ ὄνομα τοῦτο ἀκούσας ὁ Μέτελλος ἠγέρθη ταχέως, παρεκάλεσε τοὺς φίλους νὰ τῷ συγχωρήσωσι καὶ ἠκολούθησε τὸν Ἀρβούραστ, ὅστις τὸν ὠδήγησεν εἰς τὸ προαύλιον ἐνθα περιέμενεν ὁ Σοέρμας. Ὁ ἀνθρωπος οὗτος ὅστις, ὡς ἔλεγεν, ἦτο Σύρος τὴν καταγωγὴν, πρὸ πολλοῦ ἦτο οἰκεῖος τοῦ Μετέλλου καὶ εἶχε πλείστην ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ νέου πατρικίου. Οἱ φίλοι τοῦ Μετέλλου ἠπόρουν διὰ τοῦτο καὶ πολλάκις τῷ ἀνεκοίνωσαν τὴν ἀπορίαν των. Καὶ αὐτῇ δὲ ἡ ἀδελφὴ τοῦ Καικιλία πολλάκις παρεπονήθη πρὸς αὐτὸν διατρί νὰ πιστεύῃ τόσον εἰς ἀνθρώπον ὅπως ξένον. Ἀλλ' ἐκεῖνος οὐδὲν ἤθελε νὰκούσῃ, καὶ ἐξηκολούθει ἔχων μετὰ τοῦ Σοέρμα μυστηριώδεις σχέσεις, εἰς τοῦτον ἐπιτρέπων τὴν διοίκησιν πᾶσαν τῆς περιουσίας καὶ τῶν δούλων του.

Ἀποχωρήσαντος τοῦ Μετέλλου ὁ Σαβῖνος εἶπεν εἰς τὸν Αἴνον.

— Δὲν ἀγαπῶ καθ' ὅλου τὸν Σοέρμαν· δὲν εἰξέδρω τί αἰσθάνομαι βλέπων τὸ πανοῦργον πρόσωπόν του, τὸ αἰλουροειδὲς βῆμά του, τοὺς ἀγαν φιλοφρονητικούς λόγους του. Τὸ βλέμμα του εἶνε πλαστόν, τὸ μειδίαμά του εἶνε μορφασμὸς ἀσχημὸς καὶ οἱ τρόποι του ἐν γένει λίαν ὑποπτοὶ καὶ . . .

— Δὲν πρέπει νὰ κρίνῃς ἐκ μόνου τοῦ ἐξωτερικοῦ, εἶπεν ὁ Αἴνος σύννομος γενόμενος.

— Καὶ ὅμως εἶνε καλὸν νὰ δυσπιστῇ τις ἐνίοτε.

Ὁ Γαλάτης ἐξέφρασε καὶ δι' ἄλλων τινῶν ἔτι λόγων τὴν πρὸς τὸν Σοέρμαν ἀπέχθειάν του. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Αἴνος τῷ ἀπεκρίνετο λακωνικώτατα διὰ μονοσυλλάβων μόνον ἀποκρίσεων, ἐσιώπησε καὶ αὐτός. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐπανῆλθεν ὁ Μέτελλος τεταραγμένος λίαν καὶ εἶπεν εἰς τὸν Σαβῖνον.

— Πρέπει παρευθὺς νὰ σ' ἀφήσω, σπουδαία ὑπόθεσις μὲ καλεῖ εἰς τὸν οἶκόν μου.

— Τί πρέχει; ἠρώτησεν ὁ Γαλάτης μετὰ οἰκειότητος ἣν τῷ ἐπέτρεπεν ἡ στενὴ πρὸς τὸν Μέτελλον σχέσις αὐτοῦ.

— Εἰς ἐξ ὑμῶν πιθανῶς τὸ μαντεύει, ἀπεκρίθη ὁ Μέτελλος ἀκοντίζων βλέμμα κερκυνῶδες πρὸς τὸν Αἶνον ὅστις πέρχεται ὠχρίασε.

Ταῦτοχρόνως δὲ κατηυθύνθη πρὸς τὴν θύραν.

— Δὲν θὰ φύγῃς πρὶν γευματίσωμεν, εἶπεν ὁ Σαβῖνος ἐγειρόμενος ζωηρῶς καὶ ἐμποδίζων αὐτόν. Τὸ γεῦμα εἶνε ἑτοιμον.

Ὁ Μέτελλος συνήνεσεν· ἔπειτα δὲ τὸ γεῦμα ὀλίγην ὥρην ἔμελλε νὰ διαρκέσῃ. Διότι παρὰ Ῥωμαίοις τὸ γεῦμα συνίστατο ἐξ ὀλίγου ἔρτου, ὀπωρῶν τινων καὶ οἴνου ἀρωματώδους. Τὸ τακτικὸν καὶ πλήρες, οὕτως εἰπεῖν, φαγητὸν ἦτο τὸ δεῖπνον.

Καὶ ὁ Αἶνος δὲ ἐπέμενε θέλων νὰ πέλθῃ· ὁ δὲ Σαβῖνος μάτην ἐπέμενε ἐμποδίζων αὐτόν. Ὁ φιλόσοφος ἐφάνετο περίφροντις. Μέλλων δὲ νὰ ὑπερβῇ τὴν φλιάν τοῦ οἴκου εἶδε τὸν Ἀρβόγαστ ἱστάμενον παρὰ τὴν θύραν καὶ τῷ εἶπεν εἰς τὸ οὖς·

— Ἀπόψε εἰς τὸν οἶκόν μου.

Προδήλωσεν ἡ ἔλευσις τοῦ Σοέρμῃ ἦτο ἡ αἰτία τῆς ἀποτόμου ἀνχωρήσεως τοῦ Μετέλλου, καὶ τῆς ἀνησυχίας τοῦ Αἶνου. Ἡ δὲ πρόσκλησις τοῦ ἐπιστάτου καὶ αὐτὴ ἐσχετίζετο πρὸς τὸ μυστηριῶδες συμβάν.

Ἐξελθὼν τοῦ οἴκου τοῦ Σαβῖνου ὁ Αἶνος κατηυθύνθη πρὸς τὸν Καίλιον λόφον.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΤΕΧΝΑΙ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ.—Δὲν εἶναι πολὺς καιρὸς καθ' ὃν καὶ παρ' ἡμῖν ἔτι ἐκορίσθησαν τὰ νεωστὶ εὑρεθέντα μαγικὰ τεχνιτὰ ἄνθη, ἅτινα ἄνθη βαρόμετρα καλούμενα ἀλλάσσουσι χρώματα συμφώνως μὲ τὴν μεταβολὴν τῆς ἀτμοσφαίρας. Ποῖον εἶναι τὸ μυστήριον τῶν ἀνθέων τούτων; Ἀπλούστατον. Ὡς γνωστὸν τὸ κοινὸν ἅλως εἶναι λίαν ὑγραμετρικόν καὶ ὅταν ἡ ἀτμοσφαῖρα εἶναι ὑγρὰ ἀπορροφᾷ τὸ ἐν αὐτῇ ὕδωρ· ὑπάρχει ἕτερόν τι ἅλως χλωροῦχον κοβαλτίον καλούμενον, ὅπερ ἔχον τὴν τοῦ κοινοῦ ἅλως ἰδιότητα ἐνέχει καὶ ταύτην ὅτι ἡ ὑγρασία μετασχηματίζει τὸ κυανοῦν συνήθως χρώμα του εἰς ρόδινον. Τὰ ἄνθη λοιπὸν ταῦτα ἐμβαπτίζομεν εἰς διάλυσιν χλωροῦχου κοβαλτίου καὶ κατόπιν ξηραίνονται· ἂν ἡ ἀτμοσφαῖρα ᾖ ὑγρὰ τὸ ἄνθος θὰ ᾖ ρόδινον, μεταβάλλετχι δ' εἰς κυανοῦν ὅταν ἡ ἀτμοσφαῖρα ᾖ ξηρὰ. Πλὴν δὲ τούτου ἀπὸ τῆς εἰς τὸ κυανοῦν εἰς τὸ ρόδινον χρώμα μεταβάσεως τὰ ἄνθη λαμβάνουσι καὶ μεσάζον τι ὑπόφαιον χρώμα. Πρὸ καιροῦ γνω-